

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI

Sog`liqni saqlash vazirligi

Tayyor dori turlari texnologiyasi kafedrası

Mavzu: Ko`zga ishlatiladigan dori turlari. Ko`z surtma
dorilarini

Bajardi: Sayfullayeva M.

Tekshirdi: Normuradov A.

bankalarga qadoqlanadi (albatta, qopqog'i bilan). Ko'z surtmalari retsepturasi j
turli-tuman. Ofitsinal surtmalargi surtmalari kiradi.

Sariq simob surtmasi (ko'z surtmasi) — Ung Hydrargyri oxydi flavi |
(Unguentum ophthalmicum) bo'yicha sariq simob oksidi 2 % asos sifatida f

V
> x

teng miqdorda suyuq steril paraf yaxshilab eziladi, so'ngra oz-ozdan j
sterillangan va asos qo'shib, aralashtirib boriladi. Surtma yorug'lik maydigan |
bankalarda beriladi. Qorayib qolgan su qo'llanilmaydi.

Oq **simob surtmasi** - (Ung. Hydrargyri album). Qogoz chetlariga surtish

uchun qo'llaniladi. Aseptik sharouitda steril vazelin lanolinli asosda (9:1)
nisbatda tayyorlanadi. Ekstemporal retseptlarga misol keltiramiz:

Rp.: Norsulfazoli
Bismuthi subnitratis aa 0,5

Vaselini optimi pro oculis 10,0
M.f. unguentum

D.S. Qovoq terisidagi ekzemaga qo'yish uchun.

I

Cocaini hydrochloridi 0,05

Vaselini optimi pro oculis 10,0

M.f. unguentum

D.S. Iritlarda ishlatiladi.

Oz miqdordagi suvli faza vazelinda parchalanib ketadi (alkaloid tuzlarini eritish uchun 3—4 tomchi suv kifoya).

Ko'z tomchilari va suzpenziyalaridan tashqari ko'z dori shakli sifatida surtmalar ham ishlatiladi. Surtma dorilar har hil moddalar kiradi: antibyo'tiklar, sulfanilamid guruhi, simob o'ksidi va boshqalar. Surtma dori

qo'llanishidan kutilgan maqsad ham har hil bo'lishi mumkin

(dezinfeksiyalash, og'riq qoldirish, ko'z qora chig'ini kengaytirish, yohud

toraytirish ko'z ichki bosimini pasaytirish va hokozo). Ko'z surtma

dorilariga umumiy talablardan (dori moddalarini tekkis tarqalgan bo'lishi, |

asosning indifferentligi va turg'unligi) tashqari ularni ishlatish usulini

Dori moddalarining zarrachalari optimal maydalikda bo'lishi zarur.

Ko'z surtmalari uchun asoslar masalasi - murakkab masala hayvon yog'lari surtma uchun yahshi asos bo'lib hisoblansa ham, ko'z surtmalari uchun ishlatilmaydi. Chunki, birinchidan, ular ko'z shilliq qavatida tekki tarqalmaydi, ikkinchidan turish natijasida achib ko'zga quyganda uni qitiqlaydi va nohush tasir qiladi. Shuning uchun kimyoviy jihatdan indefferent hisoblangan ugle vodorod asoslaridan vazelin ishlatiladi. Vazelinning gidrofob hususiyati uni tarkibini bir oz o'zgartirish kerakligini ko'rsatadi. Shuning uchun DF ko'z surtmalari uchun asos sifatida 90 qisim vazelin va 10 qisim suvsiz lanolindan iborat tarkibni ishlatishni tavsiya etadi. Aralashma eritilib, filtrlanib, mehanik aralashmalardan tozalanadi, 10gr dan qadoqlanib saqlanadi. Asos tarkibidagi lanolin uni ko'z shilliq qavatida tekki tarqalishiga sabab bo'ladi. Ko'z asoslari tarkibida ishlatiladigan vazelin "ko'z surtmalari uchun" navli, yani tozalangan bo'lishi kerak. Oddiy vazelin bu maqsadda ishlatilmaydi. Oddiy vazelinni tozalash quydagicha olib boriladi, Malum hajimda vazelin eritilib unga 1-2% miqdorda

Ko'z surtmalari uchun 93 qisim glitserin, 7 qisim krahmal va suvdan tashkil topgan asos ishlatish hollari ham uchraydi. Asosning muhiti neytral, ko'z konyuktivida oson tarqaladi, oson yuviladi, gidrofil hususiyatli. Ammo uni turg'un emasligi, saqlanganda har hil bo'lakcha hosil qilib, surtush hossasi yo'qolishi (sineresiz) va kuchli gigroskopik hususiyati uni keng tarqalishiga to'sqinlik qiladiga omillardan sanaladi.

Keyingi vaqtlarda ko'z surtma asoslari sifatida yuqori molekuli birikmalami (natriy alginat, natriy karbo'ksimetilsilulda kabi) gidrofil asoslari taklif etiladi. Ular ko'z shilliq to'qimalarida yahshi tarqaladi, o'zidan dori moddani yengil ajratadi. Ammo mikroorganizmga juda tasirchan tez buziladi. Shuning uchun ulaming tarkibiga konservantlar qo'shiladi. **Tayyorlash texnologiyasi.** Ko'z surtma dorilami tayyorlash dermatologiyada qo'llaniladigan surtmalar kabi bo'lib, farqi aseptik sharoitni talab qiladi. Texnologiyasida ishlatiladigan hamma dorivor moddalar, asos va yordamchi moddalar haroratga chidamli bo'lsa, ular ohirgi DF da ko'rsatilgan usullarda sterillanadi.

Surtma tayyorlashda eng asosiy omil dori modda zarachasining qulay darajadagi maydaligini taminlashdir.

Dori moddani kerakli darajada maydalash uchun malum qisim suyuqlikda yoki eritilgan asosda ezg'ilab olinadi. Suvda eriydigan moddalar

maslan, alkaloidlar, navakain, protar gol va boshqalar oz miqdordagi steril suvda eritilib, so'ngra asos tarkibiga qo'shiladi. Protargolni asosda tarqalishi va erishini tezlatish maqsadida esa unga bir tomchi steril glitserin tomiziladi. Rezorpsin, pirogallol va ruh sulfatni ko'z surtmalari dermatologiyada ishlatiladigan surtmalardan farqlanib, suvda eritib, so'ng asosga kiritiladi. Erimaydigan moddalar (ruh oksid, kseroform, sariq simob oksidi) surtma tarkibi o'ta mayda zarracha holida qo'sholadi. Ularni steril suyuq parafin, glitserin yoki suv bilan maydalanadi. Ko'z surtmalarining sifa ko'rsatkichlari XI DF si II qism, 146-betda keltirilgan "Surtmalarda dori modda zarrachalari o'lchamini aniqlash" usuli bilan aniqlanadi.

Rp.: Unguenti Zinci sulfatis 0,5% -10,0

D. S. o'n ko'zga kuniga 2 marta suriladi

Tayyorlash texnologiyasi: Aseptik sharoitda, steril hovonchada bir necha tomchi steril tozalangan suvda 0,05 gr rux sulfat eritiladi, 10 gr ko'z surtmalari uchun ishlatiladigan asos solib aralashtiriladi. Plastmassa qopqoq bilan berkitilgan steril shisha idishda "ko'z surtmasi" deb yozilgan qizg'ish yorliq bilan jixozlanadi.

Foydalanilgan Adabiyotlar.

1. M.Miralimov «Farmatsevtik texnologiya asoslari».
2. A.Myxammadiyeva «Dori turlari texnologiyasi».
3. M.Miralimov «Yig'indi preparatlar texnologiyasi».
4. Z.N.Nazirov «Dori turlari texnologiyasi».
5. Davlat Farmakopeyasi IX-X-XI nashrlari.